

Csatári Bálint és a Magyar Ökoszociális Fórum

Több évtizedes előzménye van annak, hogy a Magyar Ökoszociális Fórum 2020. évi közgyűlése *hosszú távú projektként* elfogadta a *Csatári-tervet*. A MÖF tagjai az 1990-es évektől *tudományos, tanyatáj-kutatási és konferencia-kapcsolatban* álltak *Dr. Csatári Bálinttal*, az MTA RKK Alföldi Tudományos Intézete igazgatójával. Ez leginkább a *rokonszellemekek közös célú, párhuzamos tevékenységével* jellemezhető, melyet újra meg újra az együttműködések különféle formái kapcsoltak össze.

Ezek sora Győri-Nagy Sándornak a *nagy hagyományú vidékműhelybe*, a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre kerülésével kezdődött. Olyan *választható tantárgyakkal*, mint a *„Paraszi gazdálkodás”* vagy *„A Kárpát-medencei nedvesgazdálkodási hagyomány”* keretében *Andrásfalvy Bertalan* *„Ártéri gazdálkodás”*-a, *Molnár Géza* *„Fok-gazdálkodás”*-a, s olyan kutatásokkal, mint az *Átány-*, a *Kálló-* meg a *Szentjobb/Saniob-*kutatás, melyek mind kiváltották a földrajztudós Csatári Bálint érdeklődését is.

2000-ben az egyetemi tanács Győri-Nagy Sándor javaslatára Szent István Egyetemre (SZIE) változtatta a GATE nevét. A SZIE-n ugyanez évben megalapított *Kultúrökológiai és Környezeti Kommunikációs Tanszék* a Csongrád megyei tanyavilágban született tanszékvezető mellett a Bács-Kiskun megyei tanyaszülött *Dulai Sándor* és a drávaszegi *Lábadai Károly* egyetemre hívásával megsokszorozta hatóerejét, mely addig is kiváló meghívott előadókkal működött, mint *Horváth Lajos* helytörténész, országgyűlési főlevéltáros; *Dr. Balázs Géza* nyelvész, néprajzos; *Dr. Tóth Zoltán József* Szentkoronakutató és jogtörténész; *Szénégető László* vízgazdálkodási szakmérnök és mások.

A 2000-es évek elején indult *Csatári-féle tanyakutatásokon* a tanszéket *Dr. Dulai Sándor* MÖF-alelnök képviselte, aki nemcsak ezekre a tanyakutató utakra vitt hallgatókat magával. 2005 után ő folytatta Győri-Nagy Sándor *Paraszi gazdálkodás*-tárgyát a maga *nagyszerű tanya-tantárgyával*, s *vitte évente tanyai tanulmányi kirándulásra* hallgatóit. Amellett, hogy a Szabad Föld rovatvezetőjeként élő kapcsolata maradt máig a magyar vidék tanyalakóival, a *lakitelki népfőiskola* keretei közt is feladatokat vállalt tanyaügyekben.

A SZIE Kultúrökológiai és Környezeti Kommunikációs Tanszék tudományos-rendezvényi és publikációs aktivitása is ebbe a – MÖF-fel mindenben egyező – vidékpolitikai főirányba mutatott. *Kelemen Janka* szerkesztői tevékenységének köszönhetően egy háromnyelvű európai lapot (KulturÖkologie) és egy Kárpát-medencei szaklapot (Kétnyelvűség) tartott fenn a tanszék. E lapok már az európai ökoszociális mozgalommal, ill. a Kárpát-medence magyarpárú kétnyelvű és kulturális érintkezési övezetihez építették tovább a kapcsolatokat.

2003-ban országos *földpolitikai konferenciát* rendez a tanszék. Ennek *Szenti Tibor tanyakutató*, *„A tanya”* című könyv szerzője is előadója volt. A konferencia anyagát *Dulai Sándor* és *Győri-Nagy Sándor* jelentette meg *„Szántani kén’, tavasz vagyon”* címmel. Ebben a kötetben kapott helyet az a *„földvita”*-sorozat is, amelyet Győri-Nagy Sándor *„Pénzt vagy életet teremjen a föld?”* című írása nyitott és *„Földzárlat”* c. írása zárt le *Dulai Sándor Heti Válasz*-beli rovatában.

Csatári Bálint nem vett részt a MÖF 2005. évi, jánoshalmi *„Tanya–Falu–Város”* c. rendezvényén, de még ez évben állást ajánlott az egyetemről távozó MÖF-elnöknek. Pontosan tudta, hogy a jánoshalmi konferencián a *magyar tanyásvárosok és falvak közigazgatási vezetői, egyetemi oktatók és hallgatók, parlamenti pártok szakpolitikai képviselői, továbbá a Monarchia idején magyar kultuszminiszter által*

létrehozott agrárszakoktatás Ausztriában fennmaradt rendszerének bécsi vezetője, valamint Josef Riegler volt osztrák agrárminiszter, az Európai Ökoszociális Fórum akkori elnöke is részt vett.

2010-ben se volt jelen Csatári Bálint a MÖF kiskunmajsai Tanyaszemináriumán, de *nyílt levélben üdvözölte* a kezdeményezést. Őt akkor már „neves pártközi hintások” próbálták lebeszélni arról, hogy bármely aprócska lépést is tegyen a tanyavilágért. Legfőbb érve Ángyán Józsefnek is az volt, hogy „*majd a polgári kormány*”. Ezen azt érthette, hogy *az a polgári kormány*, amelynek majd ő mondja meg az agrárminisztériumból, milyen „*fenntartható kisüzemek (Proudhon-i) tömegére*” – s nem is *a földtulajdon és települési formák minőségi polifóniájára* – kell vidékfejlődést alapozni.

2013-ban a *vízközjő*, mint a *fenntartható vidékfejlesztés* és a *tanya-visszaszervezés* kulcsfogalmának kidolgozásával már azokra a saját és nemzetközi tapasztalatokra építettünk, amelyeket a 2010. évi majsai tanyaszemináriummal kapcsolt *tanyafórum* hozzászólásaiból s a MÖF-EKI Tájbirtokon megvalósult I. Magyarországi Vízzivszartartási Projekt kapcsán nyertünk. „*Tanya-watershed*” c. kötetét bemutattuk az akkor már nem Csatári vezette Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatnak (MNVH). A *vízközjő fogalmat* ugyanazon évben elfogadta és a kormányzat elé terjesztette a 23. Zöld OT.

Azt, hogy Csatári Bálint hol is áll *tanyaügyben*, *utolsó doktorhallgatójának*, Nagy Gergelynek a PhD témájával bizonyította számunkra. A *politikailag inkább óvatos tudós* akkor, amikor Gödöllőn az Ángyán-kör a MÖF-csoport utolsó nyomait tüntette el az egyetemről (nem engedték PhD-vizsgára Dulai Sándort, s hogy ennek kellő indoka legyen, jogellenesen megszüntették a *Kultúrókológia és Ökoszociális Társadalom c. doktori iskolai altémát*), nos akkor bátorította Nagy Gergelyt arra, hogy nevezze PhD-témáját annak, ami valójában érdekli őt, *az akkori MÖF legfiatalabb tagját*. Így lett az: „*A közép-európai tanyatájak ökoszociál-földrajza magyar, bajor és osztrák példák alapján*”.

„*Az utolsó doktorandusz*” már közép-európai tanyatudásával, Csatári Bálint tanyakutatási háttérével vett részt – Győri-Nagy Sándor, Dulai Sándor, Pekár István és Szénégető László mellett – a *Csatári-terv* kidolgozásában. Ennek rövid változatát, amely a MÖF közgyűlés elé került, 2020-ban Á. Fúrús Jánossal, Csólyospálos tanyásfalu polgármesterével a MÖF-elnöke mutatta be Rideg Lászlónak, Bács-Kiskun megye önkormányzata elnökének, aki azt rokonszenvvel fogadta, hozzáértő kérdésekkel tesztelte és továbbvivő javaslatokkal egészítette ki.

Ő is említette a *Lakitelek* felé vivő irányt, amit azért fogadtunk rokonszenvvel, mert Lakitelek szerepét magunk is alapvetőnek tartottuk. Másik javaslata az *Agrárminisztérium* volt. Emellett mi a *Családügyi minisztrériumra* is gondoltunk, hisz a magyar tanyavilág máig kiheveretlen baja éppen az a *minőségi emberveszteség*, amelyet ez az országfenntartó térség a *kollektivizáló nagytáblásítások és kényszerurbanizáció* korában elszenvedett.

A Csatári-terv egy másik, nagy fontosságú együttműködője továbbra is Gödöllőn keresendő. A régtől időszerű hazai egyetem-átalakítás iránytűje most is Gödöllőre, a MÖF alapítási helyére mutat. 2020 óta az egyetemet a szintén Győri-Nagy tanítvány, *Dr. Gyuricza Csaba rektorsága* mellett „*Magyar Élettudományi Egyetem*”-nek hívják. Aligha van *hagyományban, örökölt tudásvertikumban* avatottabb felsőoktatási színtere annak, hogy *az élet jegyében* innen induljon ki a *jóvetevő folyamat*, mely a kényszerurbanizációt *egészséges városiasodással*, a kiürülő, beteg vidéket *egészséges és stabil falvakkal*, a települések közti mesterséges űrt *újraszervező, területfedő tanyavilággal* teszi jóvá.

MÖF-elnökség, Kiskunmajsza, 2021 szeptembere